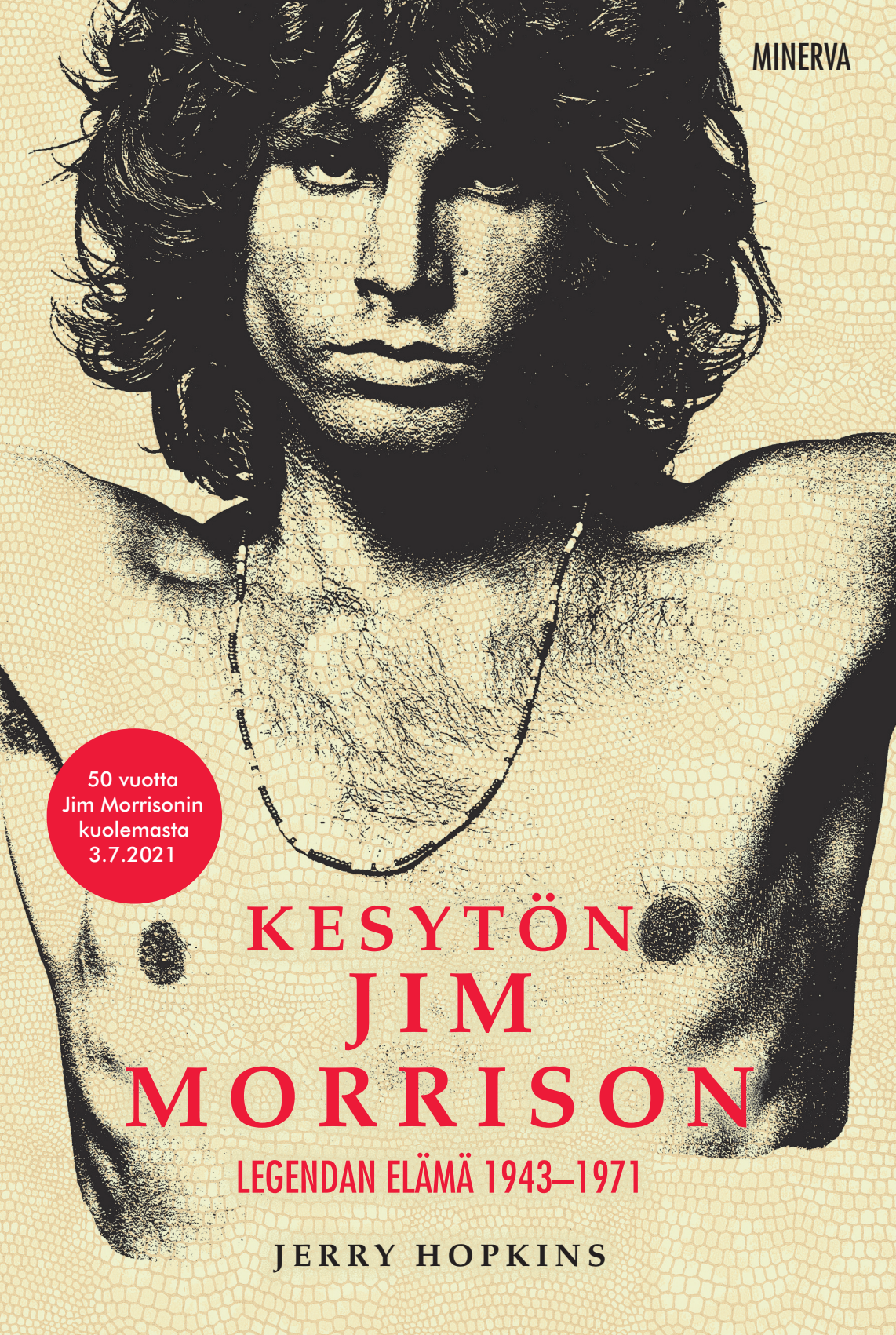

A high-contrast, black and white portrait of Jim Morrison, looking directly at the camera. He has long, dark, wavy hair and is wearing a beaded necklace. The background is a light, textured pattern.

MINERVA

50 vuotta
Jim Morrisonin
kuolemasta
3.7.2021

KESYTÖN JIM MORRISON

LEGENDAN ELÄMÄ 1943–1971

JERRY HOPKINS

Kesytön Jim Morrison

JERRY HOPKINS

KESYTÖN
JIM
MORRISON
LEGENDAN ELÄMÄ 1943–1971

Englannin kielestä kääntänyt
Kirsi Kämäräinen

minerva
MINERVA KUSTANNUS
HELSINKI

Alkuperäisteos: *The Lizard King – The Essential Jim Morrison*
by Jerry Hopkins
Text copyright © 1992, 2006 Jerry Hopkins
Published in Great Britain in 1992, 2006 by Plexus
Publishing Limited

This authorised Finnish language edition of *THE LIZARD
KING: THE ESSENTIAL JIM MORRISON* by Jerry Hopkins
is published by arrangement with Plexus Publishing
Limited

Suomenkielinen laitos:
© Minerva Kustannus, 2022
Minerva Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
Suomennos: Kirsi Kämäräinen
Ulkoasu: Taittopalvelu Yliveto Oy

ISBN 978-952-375-926-8

Painettu EU:ssa

SISÄLLYS

	JOHDANTO	7
I	LAPSUUS	35
II	OPISKELUAIKA	47
III	RUNOUS	65
IV	ROCKTÄHTEYS	81
V	JUOPPOUS	127
VI	MAANPAOSSA	174
VI	KUMMIA KOHTAUKSIA KULTAKAIVOKSESSA	206
	HAASTATTELUT	221
	<i>LOS ANGELES FREE PRESS</i> JOHN CARPENTER, KESÄ 1968	223
	<i>WNET-TV 'CRITIQUE'</i> RICHARD GOLDSTEIN, KEVÄT 1969	233
	<i>ROLLING STONE</i> JERRY HOPKINS, KEVÄT 1970	239
	<i>ZIGZAG</i> JOHN TOBLER, SYKSY 1970	259
	<i>CIRCUS</i> SALLI STEVENSON, JOULUKUU 1970 JA TAMMIKUUN 1971	269
	<i>LOS ANGELES FREE PRESS</i> BOB CHORUSH, KEVÄT 1971	283
	<i>ROLLING STONE</i> BEN FONG-TORRES, KEVÄT 1971	301
	<i>CREEM</i> LIZZE JAMES, SYKSY 1969	308
	<i>THE VILLAGE VOICE</i> , HOWARD SMITH, SYKSY 1970	329
	VIIMEISET SANAT	353
	KIITOKSET	354
	DISKOGRAFIA, RUNOKIRJAT JA ELOKUVAT	356

JOHDANTO

Näin Jimin ensimmäisen kerran vuonna 1966 Doorsin keikalla pienessä yökerhossa nimeltä London Fog, joka sijaitsi Los Angelesissa Beverly Hillsissä Sunset Stripin loppupäässä. Hienostoalueen yökerho oli särmikäs paikka ja poikkesi läheisestä, elokuva-alan tekijöiden suosimasta Whisky a Go Go -yökerhosta.

London Fog avattiin samaan aikaan, kun englantilaiset yhtiöt ja niin sanottu svengaava Lontoo tekivät läpimurron Yhdysvalloissa, ja tuosta ilmiöstä yökerho sai niin nimensä kuin myös vaikutteita sisustukseen. Ravintolan seinät oli tapetoitu englantilaisilla sanomalehdillä. Sakeaa tupakansavua lukuun ottamatta yökerho ei muuten juuri muistuttanut Lontoota. Sisällä saattoi tuntea läikkyneen oluen ja tuhkakuppien tunkkaisen hajun. Yökerho oli pimeä, kapea ja korkea. Se muistutti kujanpäättä, jonka ylle oli asetettu katto. Ehkä paikka saattoi tuoda mieleen Detroitin, ei niinkään Lontoota.

Kirjoitin tuohon aikaan kolumnia viikoittain ilmestyvään vastakulttuurin julkaisuun *The Los Angeles Free Press* ja buukkasin esiintyjä rock 'n' roll -tv-ohjelmaan nimeltä *Shivaree*. Työtehtävieni takia kävin Sunset Stripin yökerhoissa neljä tai viisi kertaa viikossa vuosien 1964 ja 1966 välisenä aikana.

Kun näin Jimin ensimmäisen kerran, muistan että hänellä oli yllään ryppyiset vaaleat, suorat housut ja pitkähihainen puuvillaneule. Hän piteli mikrofonia kädessään niin kuin aikoisi imeä sitä, ja hän lauloi rivoita ja härskeitä kappaletta, jonka olin koskaan siihen mennessä kuullut.

Jim vaikutti lavalla kypsymättömältä, epäammattimaiselta ja levottomalta. Hän lauloi välillä selkä yleisöön päin. Siitäkin huolimatta hänen esiintymisessään oli jotain erityistä energiaa,

*Doors esiintymässä pienellä bluesklubilla
The Scene New Yorkissa.*

tummaa ja vastustamatonta voimaa, jota ei voinut ohittaa olankohautuksella. Kuulosti siltä, että jotkut yhtyeessä olivat lukee-neet Nietzscheä, kuunnelleet Brechtiä ja Weiliä sekä ottaneet reilusti LSD:tä.

Nuo neljä yhtyeen jäsentä näyttivät siisteiltä yliopisto-opiskelijoilta – niin kuin he vasta vähän aikaa sitten olivat olleetkin, vaikken minä tiennyt sitä vielä silloin. Huolimatta ulkoisesta olemuksestaan yhtyeen jäsenet ja erityisesti Jim olivat kuin jostain vanhasta saksalaisesta kauhuelokuvasta: seksikkäitä, sala-peräisiä ja uhkaavia.

Kirjoitin muistiinpanoihini, että kyseessä oli yhtye, jonka tekemisiä voisi seurata, ei sen kummempaa.

Seuraavina vuosina teinkin juuri niin – seurasin. Haastattelin Jimiä vuonna 1968 ja uudestaan vuonna 1969 sen jälkeen, kun hänet oli pidätetty Miamissa epäsideellisuutta ja itsensä paljastamista koskevien syytteiden vuoksi. Käytännössä Miamin tapahtumat hajottivat yhtyeen. Siihen mennessä Doorsista oli tullut yksi maailman suosituimmista yhtyeistä. Pääsin Doorsin mukana viikoksi Meksikoon, ja seuraavan vuoden aikana tapasin Jimiä silloin tällöin. Hän kutsui minut elokuvanäytöksiinsä ja runoiltoihin. Joskus tapasimme ravintolassa. Ei voi sanoa, että olisimme olleet ystäviä, ennemminkin hyviä tuttuja.

Ei niin merkittävien mutta minulle tärkeiden tapahtumien sarja alkoi, kun tein Jimistä toista pitkää haastattelua *Rolling Stone* -lehteen. Siitä kehkeytyi yksi pisimmistä ja parhaimmista haastatteluista, joita Jim antoi. Haastattelu on mukana myös tässä kirjassa. Yhden haastattelukerran aikana Jim kysyi, voisimmeko piipahtaa hänen agenttinsa luona allekirjoittamassa runokirjan kustannussopimuksen. Kävi ilmi, että meillä oli sama agentti.

Olin juuri julkaissut pienen rockin historiikin. Jim kertoi luke-neensa sen ja pitäneensä siitä. Sitten hän kysyi, mitä aioin tehdä seuraavaksi. Kerroin etten ollut varma, mutta elämäkerran

kirjoittaminen kiinnosti minua. Harkitsin tuolloin tekäväni kirjan Frank Zappasta, jos tämä suhtautuisi myötämielisesti yhteistyöhön. Jim totesi siihen: ”Haluaisin lukea kirjan Elvis Presleystä.” Niinpä sitten myöhemmin, kun kirjoitin kirjan Elviksestä, omistin sen Jimille. Sattui vielä niin, että molemmissa kirjoissa oli sama Simon & Schuster -kustantamon kustannustoimittaja Jonathan Dolger. Kun Elviksen elämästä kertova kirjani julkaistiin vuonna 1971, oli jo tullut tieto Jimin menehtymisestä Pariisissa. Jonathan kysyi minulta silloin, tekisinkö kirjan Jimistä, ja minä vastasin myöntävästi.

Kaikki eivät nähneet Jimin erityislaatuisuutta, vaan heille hän oli vain yksi Hollywoodin seksikkäistä komistuksista. He pitivät Jimiä vähäpätöisenä ja intellektuellina katurockin edustajana. Joidenkin mielestä hän muistutti entisaikojen runoilija-laulajaa, *bardia*, joka veti ensin liikaa LSD:tä, sitten liikaa alkoholia, käytti tiukkoja nahkahousuja, järkytti kaikkia laulamalla äitinsä naimisesta ja jonka ura huipentui sukupuolielimen paljastamiseen 10 000-päisen yleisön edessä Miamin-konsertissa ja sitä seuranneeseen pidätykseen.

Mutta jopa näiden kyynikoiden oli tunnustettava, että Jim Morrison oli eräänlainen elämää suurempi kulttuurinen supersankari, joka nostatti yhtä helposti niin teinitytöt kuin osan miehistäkin seksuaalisen aallon harjalle. Hän sai myös älyköt pohtimaan syvällisiä samaan aikaan kun suki hiuksiaan ja jakeli lentosuukkoja teinilehtien sivuilla. Newyorkilainen kriitikko, Columbian yliopiston englannin kielen professori Albert Goldman kutsui Jimiä lainelaudalla syntyneeksi Dionysokseksi tai hippi-Adonikseksi. Poseeratessaan Doorsin alkuaikojen valokuvissa erektio toisessa lahkeessa ja myöhemmin ylävartalo paljaana nahkahousuissa Jim inspiroi Digby Diehliä – josta tuli myöhemmin *The Los Angeles Timesin* kirjallisuustoimittaja. Diehl viittaa Jimin imagoa käsittelevässä artikkelissa Norman O. Brownin freudilaiseen käsitteeseen lapsen monimuotoisesta

seksuaalisuudesta. Joan Didion puolestaan muistuttaa, että Jim kirjoitti lähestulkoon kaikki Doorsin sanoitukset. Jimin tekstit ovat Didionin mukaan joko monimielistä vainoharhaa tai yksinkertainen yritys nostaa rakkauden ja kuoleman teemat äärimmäiseen huippuunsa.

Vogue-lehdessä Jimiä kuvataan yhdeksi ihastuttavimmista ihmisistä, ja aikakauden kaksi parasta kriitikkoa, *Village Voicen* Richard Goldstein ja *Crawdaddy*n toimittaja Paul Williams, hehkuttavat Jimiä kerta toisensa jälkeen. Jokaisen makuun löytyi siis samastujia.

Jim otti vaikutteita tyyliinsä historian suurista hahmoista. Esimerkiksi hiukset ja pään asento juonsivat juurensa Plutarkhoksen tekemästä Aleksanteri Suuren kuvauksesta. Kiharat ja kaulalihakset taas muistuttivat Michelangelon veistämiä rintakuvia. Haastatteluissa Jim viittasi Brandon tapaan kirjoihin, kuten Friedrich Nietzchen *Tragedian syntyyn*. Jim teetätti itselleen käärmeennahasta ja ponien sikiöistä valmistettuja pukuja. ”Ajattele meitä eroottisina poliitikkoina”, hän totesi *Newsweekin* haastattelussa.

Konserteissa Jim esiintyi kuin Siperian shamaani, ravisteli tamburiinia intensiivisesti ja vajosi transsinkaltaiseen tilaan johdattaen yleisön yhteiseen ekstaasiin. Hänen sanoituksissaan liikutetaan sellaisissa teemoissa kuten hulluus, vankeus, abortti, isänmurha, insesti ja murha. Jim lauloi käärmeistä ja hukkuvista hevosista aikana, jolloin muut artistit lauloivat kukista hiuksissa ja noususta huipulle ystävien pienellä avustuksella. Jim pakotti kuulijat rikkomaan omia rajojaan, murtautumaan niiden toiselle puolelle. Hän eli reunalla, ja kuten kunnon eksistenttialisti, hän tajusi, että loppu on lähellä. Hän kertoi sukupolvelle, joka kaipasi rakkautta, että musiikki on ainoa todellinen ystävä.

Jim puhui usein yksinäisyyden tuomasta kivusta. Hän toi esiin sukupolvensa kärsimättömyyden, turhautumisen ja vihan siitä, miten asioita hoidettiin. Kuulimme uskomattomia tarinoita,

kuinka hän nappasi suuhunsa sudenkorentoja suoraan ilmasta ja söi ne ja kuinka hän työnsi silmiinsä neuloja. ”Olen liskojen kuningas, voin tehdä mitä vain”, Jim sanoi.

Niin me uskoimme, ja niin hänkin uskoi, ainakin hetken aikaa.

Ne, jotka uskoivat Jimin yhä eläneen Pariisista kantautuneesta ilmoituksesta huolimatta, tekivät niin useista eri syistä. Ensinnäkin Jimin persoonaan sopii hyvin kuolemattomuus, koska silloin kun hän vielä oli hengissä, hänen kuolemastaan levisi uutisia jatkuvasti. Kun Doors oli huipulla 1960-luvun lopulla, Jimin huhuttiin kuolleen lähes joka viikonloppu. Kuolinsyitä olivat James Deanin tapaan auto-onnettomuus tai putoaminen hotellin parvekkeelta, jolla hän pelleili joko roikkumalla käsillään kaiteesta tai tanssimalla sen päällä. Tai sitten hänen kerrottiin kuolleen alkoholin, hallusinogeenien tai seksin yliannostukseen.

Ranskalainen kirjailija Edgar Morin kirjoitti *Hollywoodin Tähdet* -kirjassaan, että James Dean on yhä elossa. Morinin mukaan taustalla on naiivi ilmiö, jonka seurauksena ihmiset kieltäytyvät uskomasta sankarin kuolemaa. Oli kyse hyvästä tai pahasta sankarihahmosta, uskolliset ihailijat pitävät sankariaan kuolemattona, ja siksi on niin vaikeaa hyväksyä tämän poismenoa. Sama koskee Jim Morrisonia.

Ihailijoiden mielestä ei olisi ollut Jimin tapaista kuolla sydänkohtaukseen kylpyammeessa niin kuin virallinen selitys kertoo. Joka tapauksessa niin kuolinsyyssä todetaan. Jimin manageri Billy Siddons kertoi julkisesti kuolinsyyyn, jonka hän oli saanut tietoonsa Pamela Coursonilta, Jimin tyttöystävältä ja avovaimolta, niin kuin tätä tituleerattiin lehdistössä.

Pamela kertoi Billylle, että oli ollut kahdestaan Jimin kanssa asunnossa lauantaina aamuyöllä 3. päivänä heinäkuuta vuonna 1971, kun Jim oksensi hieman verta. Pamelan mukaan näin oli tapahtunut aiemminkin, ja vaikka hän oli huolissaan Jimistä, hän ei uskonut, että kyse olisi ollut mistään vakavammasta. Jim oli

sanonut voivansa ihan hyvin ja menevänsä kylpyyn. Pamela oli nukahtanut uudelleen. Viiden aikaan aamulla Pamela oli herännyt eikä nähnyt Jimiä vuoteessa vierellään, joten hän nousi ylös ja meni kylpyhuoneeseen. Jim makasi edelleen ammeessa kädet ammeen reunalla, pää kallistuneena taaksepäin. Jimin märästä tukasta valui vettä ammeen reunalle, ja hänen sileäksi ajelluilla kasvoillaan karehti poikamainen hymy. Pamela luuli Jimin ensin pelleilevän. Sitten hän soitti hätäkeskukseen ja lääkäri ja poliisi saapuivat paikalle. Niin virallinen kertomus eteni.

Yksi syy siihen, että kuoleman aitoutta epäiltiin, oli ajoitus. Kiertuemanageri Billy Siddons kertoi lehdistölle Jimin kohtalosta vasta kuusi päivää kuoleman jälkeen, jolloin oli kulunut kaksi päivää hautajaisista. ”Olen juuri palannut Pariisista Jimin hautajaisista, joihin osallistuin Pamelan kanssa”, manageri totesi paikallisen viestintätoimiston kautta välitetyssä lausunnossa. ”Jim haudattiin yksinkertaisin seremoniain, ja läsnä oli vain muutama ystävä. Tieto hänen kuolemastaan ja hautajaisista pidettiin salassa, koska me, jotka tunsimme hänet lähemmin ja jotka rakastimme häntä, halusimme välttää samanlaiselta mediasirkukselta ja pahoilta puheilta, jotka olivat seuranneet monien rockartistien, kuten Jimi Hendrixin ja Janis Joplinin, kuolemantapauksia. Voin kertoa, että Jim kuoli rauhallisesti luonnollisten tapahtumien seurauksena sydänkohtaukseen. Hän oli asunut maaliskuusta asti Pariisissa vaimonsa Pamin kanssa. Jim oli käynyt lääkärissä hengitysvaikeuksien vuoksi ja oli valitellut vointiaan kuolinpäivänään lauantaina.” Sen enempää tietoa Siddonsilta ei herunut, sillä hän ei itsekään tiennyt enempää. Häinkin saattoi vain arvailla, mikä aiheutti Jimin sydänkohtauksen, joka oli merkitty kuolinsyöksi. Ruumiinavausta ei tehty, koska Ranskassa sellaista ei vaadittu tapauksissa, joissa ei epäilty rikosta.

Ehkä sydänkohtaus liittyi hänen sukelluksiinsa lavalta yleisön sekaan, mikä sai verihyytymän siirtymään sydämeen. Tai ehkä hän sairastui uudelleen keuhkokuumeeseen, josta oli kärsinyt

Jim ja Robby Krieger vetävät henkeä kesken keikan.

Doors Venicen rannalla vuonna 1966.

vajaa vuosi aiemmin. Tai ehkä hän vain joi liikaa alkoholia. Kaikki olivat yksimielisiä siitä, että kuolema ei voinut johtua heroiinista. Alkoholi oli Jimin päihde.

Billy Siddons saattoi vain kertoa hautajaisista ja hautapaikan sijainnin. Jim oli kävellyt Cimetière du Père-Lachaisen -hautausmaan mukulakaduilla ja poluilla vain muutamaa päivää aiemmin. Hän oli Siddonsin kertoman mukaan käynyt katsomassa sellaisten kuuluisien historiallisten henkilöiden

50 vuotta Jim Morrisonin kuolemasta

Doors-yhtyeen laulaja Jim Morrisonin ympärille syntyi pian hänen kuolemansa jälkeen aivan omanlaisensa henkilökultti. Morrisonin hyvin tuntenut Jerry Hopkins arvioi kirjassaan uudelleen Morrisonin elämää ja hänen merkitystään popkulttuurille.

Jim Morrisonin lähimmät ystävät ja työtoverit kertovat avoimesti hänen elämästään ja rakkaussuhteistaan. Morrisonia ei kuvata vain mystisenä liskojen kuninkaana vaan myös ihmisenä, laulun tekijänä ja runoilijana.

Kirjassa on lyhentämättöminä Jim Morrisonin yhdeksän tärkeintä haastattelua. Ne kuvaavat autenttisesti Jim Morrisonin persoonaa ja paljastavat, kuinka hän loi tietoisesti oman myytinsä – ja jäi lopulta itse sen vangiksi.

Särkyneet unelmat ja saavuttamattomat ihanteet johtivat rockikonin varhaiseen poismenoon. Hopkins riisuu Jimin kuolemaan liitetyt salamyhkäisyydet ja kertoo, mitä todella tapahtui Pariisissa 3.7.1971.

Kuvituksena on kymmenittäin harvinaisia valokuvia ja dokumentteja.

Jerry Hopkins (1935–2018) oli amerikkalainen journalisti ja kirjailija, joka työskenteli 20 vuotta *Rolling Stone* -lehden toimittajana. Hopkins kirjoitti 39 kirjaa, mm. elämäkertateokset Elviksestä, Jimi Hendrixistä, David Bowiesta ja Yoko Onosta.

ISBN 978-952-375-926-8

9 789523 759268

78.993

Kansi Taittopalvelu Yliveto Oy
www.minervakustannus.fi

minerva